

Etnopolitika

II. év, II. félév

Kötelező tantárgy, 5 kreditpont

Oktatók: dr. Salat Levente, egyetemi tanár
Szabó Tamás, doktorandusz

A kurzus **célja** bevezetni a diákokat az etnopolitika jelenségkörének a tudományos igényű tanulmányozásába. Az előadások és a szemináriumi viták során a résztvevők megismerkedhetnek azokkal az okokkal, amelyek az etnicitás fokozatos politizálódásához, illetve a politika hangsúlyozottabb etnicizálódásához vezetnek, és amelyek az etnopolitikanak, mint a politikatudományok egyik új, dinamikusan fejlődő ágazati diszciplínájának a megjelenéséhez vezetnek. Az etnopolitika az etnokulturális megosztottság jelenségével foglalkozik, annak politikai következményeit tanulmányozza, illetve a kulturális – etnikai, nyelvi, vallási és jogi hagyományokban tükröződő – megosztottság intézményes tükröztetését célzó állampolitikai eszközök eredetét, hatásait és eredményességének feltételeit kutatja.

Az etnopolitika tudományos igényű megközelítései három nagyobb fejezetbe sorolható kérdéseket vizsgálnak: 1. az etnopolitikai konfliktusok eredetének, természetének és következményeinek elméleti magyarázata; 2. a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módozataira vonatkozó kutatások; 3. az etnopolitikai együttműködés eseteinek a tanulmányozása, amelyek az etnokulturális megosztottság körülményeihez igazított politikai intézményeket eredményeznek a konfliktusok hiányában is. A kurzus témabeosztása ezt a szerkezetet tükrözi, a szemináriumok pedig arra kínálnak majd lehetőséget, hogy a kurzus keretében ismertetett fogalmakat az erdélyi magyar kisebbség szempontjából aktuális kihívások értelmezése és megvitatása során gondolják tovább és mélyítsék el a résztvevők.

Az etnopolitika tanulmányozása révén a diákok világunk egyik fontos, egyre hangsúlyosabb mértékben tudatosított jellemzőjével kapcsolatosan tehetnek szert tudományosan megalapozott tájékozottságra: a kulturális megosztottságnak azokkal a formáival kapcsolatosan mélyíthetik el ismereteiket, amelyek mind a történelmi kisebbségek, mind a globális migráció által kialakított bevándorló közösségek politikai aktivizálódásának következtében állítanak újabb és újabb kihívásokat a politikusok és a politikatudományi szakemberek jövő nemzedékei elé. A kurzus és a szeminárium keretében ajánlott tevékenységek az ezzel kapcsolatos **kompetenciák** kialakításához, illetve az etnokulturális szempontból megosztott politikai közösségek tanulmányozásához és eredményes adminisztrálásához szükséges érzékenység és **jártasság** megalapozásához járulnak hozzá.

Kulcsfogalmak: politikai közösség, *ethnos* és *demos*, etnicitás, primordializmus, konstruktivizmus, szituacionalizmus, kulturális megosztottság, Brubaker triadikus modellje, frakcionalitás, etnopolitikai konfliktus, a biztonsági dilemma, genocídium, etnocídium, asszimiláció, erőszakos kitelepítés, hegemonia, *Herrenvolk* demokrácia, etnikai demokrácia, konszociatív demokrácia, multinacionális demokrácia, etnokulturális méltányosság, integráció, diszkrimináció, a diszkrimináció elleni védelem, a kulturális megosztottság politikai képviselője, etnikai pártok, aktív és passzív képviselő, reprezentatív birodalom, a nyelvi sokszínűség védelme, a vallási sokszínűség védelme, jogi pluralizmus, hatalommegosztás, területi autonómia, személyi autonómia, kulturális autonómia, funkcionális autonómia, kantonális rendszer, föderalizmus, szimmetrikus és aszimmetrikus föderalizmus, konszociatív

berendezkedés, a jó kormányzás.

A foglalkozások helye és időpontja:

Kurzus: keddenként, 16:00-18:00 között, Politológia Kar, 401-es terem.

Szeminárium: keddenként, 18:00-20:00 között, Politológia Kar, 401-es terem.

Kapcsolattartás az oktatókkal:

Fogadóórak: TBA

Drótpostacím: salat@fspac.ro, illetve tamas.szabo@fspac.ro

Kötelező irodalom

1. Rothschild, Joseph: *Ethnopolitics. A Conceptual Framework*. New York: Columbia University Press, 1981
2. Salat Levente: *Etnopolitika – a konfliktustól a méltányosságig*, Marosvásárhely: Mentor, 2001 [http://www.edrc.ro/resources_details.jsp?resource_id=12]
3. Salat Levente: *Kulturális megosztottság és demokrácia. A normatív és empirikus politikatudomány érvei a közösségi autonómia kérdésében*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011.
4. Harris, Peter – Reilly, Ben (eds.): *Democracy and Deep-Rooted Conflict: Options for Negotiators*. Stockholm: IDEA, 1998
5. *Human Development Report 2004. Cultural Liberty in today's diverse world*, New York: UNDP, 2004 [http://hdr.undp.org/reports/global/2004/pdf/hdr04_complete.pdf]

A fenti, illetve néhány további munka alapján szöveggyűjtemény áll majd a kurzust abszolválni kívánó diákok rendelkezésére. A tematikus jegyzékben feltüntetett, ám a szöveggyűjtemény által nem tartalmazott további irodalom igénylésre hozzáférhető.

I. KURZUS:

Tematika és irodalomjegyzék

1. Az etnopolitika megjelenésének körülményei

Az etnopolitika megjelenéséhez vezető okok. Az etnicitás mint politikai jelenség. A politikai közösség természetével kapcsolatos elképzelések a politikai gondolkodás történetében. Az etnicitás természetére vonatkozó elgondolások: primordializmus, konstruktivizmus, szituacionalizmus. Az etnicitás politikai megszervezésének alakzatai. Az etnikumközi kapcsolatok dinamikája a politikatudományok nézőpontjából. Az állam és az etnicitás viszonya a politikatudomány nézőpontjából. A kurzus szerkezetének ismertetése.

1. Rothschild, Joseph: *Ethnopolitics. A Conceptual Framework*. New York: Columbia University Press, 1981, pp. 1-31;
2. Cordell, Karl – Wolff, Stefan (eds.): *The Ethnopolitical Encyclopaedia of Europe*. New York: Palgrave MacMillan, 2004, pp. 1-21.

2. A világ etnokulturális megosztottsága, mint a stabilitást veszélyeztető kihívás

A kulturális megosztottság típusai és eredete. A probléma nemzetközi dimenziói: a globális

dimenziók; a kulturális megosztottság Európában; Románia esete a kulturális megosztottság szempontjából. A kulturális megosztottság, mint szociológialag releváns változó: Haug és Dahl kutatásai. A kulturális megosztottság dimenziói: kulturális megosztottság; nyelvi megosztottság; vallási nyelvi megosztottság; a jogi hagyományok pluralizmusa. A megosztottságot dokumentáló források. A megosztottság indikátorai: az etnikai, nyelvi és vallási frakcionalizáció fogalma; a kulturális távolság fogalma. A kulturális megosztottság politikai következményei: konfliktusok; marginalizáció; kreativitás és kulturális gazdagság.

1. Salat Levente: *Kulturális megosztottság és demokrácia. A normatív és empirikus politikatudomány érvei a közösségi autonómia kérdésében*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011, pp. 13-30.
2. Alesina, Alberto – Devleeschauwer, Arnaud – Easterly, William – Kurlat, Sergio – Wacziarg, Romain: „Fractionalization”, in: *Journal of Economic Growth*, Vol. 8, 2003, pp. 155-194;
3. Montalvo, Jose G. – Reynal-Querol, Marta: “Ethnic diversity and economic development”, in: *Journal of Development Economics*, Vol. 76, 2005, pp. 293–323;
4. *Human Development Report 2004. Cultural LIBERTY in today’s diverse world*, New York: UNDP, 2004.

3. Etnopolitikai konfliktusok – adatok, trendek

Az etnopolitikai konfliktusok alakulása a világban 1945-2000 között. Releváns adatsorok és elemzések. Az etnopolitikai konfliktusok trendje és kilátásai.

1. Wimmer, Andreas – Cederman, Lars-Erik – Min, Brian: “Ethnic Politics and Armed Conflict: A Configurational Analysis of a New Global Data Set”, *American Sociological Review*, Vol. 74, 2009, pp. 316–337;
2. Hewitt, J. Joseph – Wilkenfeld, Jonathan – Gurr, Ted Robert: *Peace and conflict 2012. Executive summary*, CIDCM, University of Maryland, 2012.

4. Etnopolitikai konfliktusok – elméleti magyarázatok

Az etnopolitikai konfliktusok elméleti magyarázatának tipológiája: Donald Horowitz álláspontja; a Gurr-Harff modell; a Lake-Rothchild modell; Michael E. Brown és Stephen van Evera strukturális-funkcionalista megközelítése; a Wolfgang Zeller által kidolgozott elméleti keret. Fearon szintézis-kísérlete.

1. Salat Levente: „A szintézis esélyei az etnopolitikai konfliktusok okaival foglalkozó elméleti magyarázatokban”. In: Kántor Zoltán – Majtényi Balázs (szerk.): *Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről*. Budapest: Rejtjel Kiadó, 2005 p. 211–252;
2. Fearon, James D.: „Ethnic Mobilization and Ethnic Violence”, in: Weingast, Barry R. – Wittman, Donald A (eds): *Oxford Handbook of Political Economy*, Oxford: Oxford University Press, 2006, pp. 852-868.

5. Etnopolitikai konfliktusok – a megelőzés, illetve a kezelés módozatai

Az etnopolitikai konfliktusok kezelésének hagyományos módszerei: módszerek, amelyek a megosztottság fölszámolására törekednek; módszerek, amelyek a megosztottság intézményesítését, illetve az együttélés politikai intézményeinek a létrehozatalát szeretnék elérni. Az etnopolitikai konfliktusok kezelésének további perspektívái: Ulrich Schneckener

álláspontja; a *conflict prevention*, *conflict resolution* és a *conflict management* fogalmainak a jelentésvilága.

1. Salat Levente: *Etnopolitika – a konfliktustól a méltányosságig*. Marosvásárhely: Mentor, 2001, 3. és 4. fejezetek;
2. Harris, Peter – Reilly, Ben (eds.): *Democracy and Deep-Rooted Conflict: Options for Negotiators*, Stockholm: IDEA, 1998, pp. 7-58.

6. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – bevándorlók integrációja

Az imigráció jelensége. A társadalmi befogadás fogalma. Az állampolgárság, mint a befogadás eszköze. Az integráció fogalma. Az integráció eredményességének a mérése: The Migrant Integration Policy Index. Vita a “multikulturalizmus kudarcáról”: Merkel, Cameron, Sárközy. Az “euro-iszlám” fogalma.

1. Fenton, Steve – Mann, Robin: “Introducing the Majority to Ethnicity: Do They Like What They See?” in: Calder, Gideon – Cole, Phillip – Seglow, Jonathan (eds.): *Citizenship Acquisition and National Belonging. Migration, Membership and the Liberal Democratic State*, NY: Palgrave Macmillan, 2010, pp: 141-155;
2. Niessen, Jan – Huddleston, Thomas – Citron, Laura: *Migrant Integration Policy Index*. Brussels: British Council–Migration Policy Group, 2007
3. Rostoványi Zsolt: Európai (euro-)iszlám vagy iszlám Európában, Grotius, 2011.

7. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – etnikai pártok, választási rendszerek és politikai képviselet a megosztott társadalmakban

A képviselet elmélete. Az etnikai pártok jelensége. Az etnikai pártok hatása a politikai rendszerre. A kulturális megosztottság körülményeihez igazított választási rendszerek. A kisebbségek politikai képviseletének változatai.

1. Chandra, Kanchan: “Ethnic Parties and Democratic Stability”, in: *Perspectives on Politics*, Vol. 3, No. 2, 2005, pp. 235-252;
2. Ishiyama, John: Do Ethnic Parties Promote Minority Ethnic Conflict? In: *Nationalism and Ethnic Politics*, Vol. 15, No. 1, 2009, pp. 56-83;
3. Reynolds, Andrew: *Electoral systems and the protection and participation of minorities*. Minority Rights Group International, 2006.

8. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – nyelvpolitikák, vallási politikák

Nyelvi jogok, a nyelvi megosztottság kezelésére alkalmas politikai eszközök. A hivatalos nyelv fogalma. A nyelvi pluralizmus intézményesítésének módozatai. Alkalmazási nehézségek. A vallási sokszínűség védelmére alkalmas politikák.

1. Chríost, Diarmait Mac Giolla: *Language, Identity and Conflict. A comparative study of language in ethnic conflict in Europe and Eurasia*, London–New York: Routledge, 2003, pp. 202-219;
2. Hambye, Philippe – Lucchini, Silvia: “Sociolinguistic Diversity and Shared Resources: A Critical Look at Linguistic Integration Policies in Belgium”, in: *Noves*

SL. Revista de Sociolingüística, Spring-Summer 2005;
3. *Human Development Report 2004. Cultural Liberty in today's diverse world*, New York: UNDP, 2004, pp. 54-57.

9. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – a jogi pluralizmus

A jogi egyneműség. A jogi pluralizmus elméletei: Griffith, Pospisil, Smith, Ehrlich, Moore, Le Roy. A jogi pluralizmus gyakorlatban előforduló esetei. A Sharia Törvényszékek Nagy-Britanniában. A jogi pluralizmus intézményesítésének módozatai: előnyök és hátrányos következmények.

1. Griffiths, John: "What Is Legal Pluralism?" In: *Journal of Legal Pluralism*, 1986, Vol. 24;
2. Eberhard, Christoph: "Towards an Intercultural Legal Theory: The Dialogical Challenge" In: *Social Legal Studies* 2001, Vol. 10, pp. 171-201;
3. Meinzen-Dick, Ruth S. – Pradhan, Rajendra: "Legal Pluralism and Dynamic Property Rights" in: *CAPRI Working Paper* No. 22, 2002.

10. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – reprezentatív bürokrácia, közpolitika

Reprezentatív bürokrácia: passzív és aktív képviselet. A kulturális megosztottság és a szervezeti hatékonyság közötti összefüggés. A kulturális megosztottság és az erőforrásokhoz való hozzáférés problémája. A közpolitikák minősége a kulturálisan megosztott politikai közösségekben.

1. Seldon, Coleman Sally – Frank Seldon: „Rethinking Diversity in Public Organizations for the 21st Century. Moving Towards a Multicultural Model”, in *Administration & Society*, Vol. 33, No. 3, 2001, pp. 303-329;
2. Hempel, Lynn M.: "Power, wealth and common identity: access to resources and ethnic identification in a plural society", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 32, No. 3, 2009, pp. 460-489;
3. Andrews, Rhys – Boyne, George A. – Meier, Kenneth J. – O'Toole, Lawrence J. Jr. – Walker, Richard M.: „Representative Bureacracy, Organizational Strategy and Public Service Performance: An Empirical Analysis of English Local Government”. Paper presented in the *Determinants of Performance in Public Sector Seminar*, Cardiff University, May 6-8, 2004.

11. A kulturális megosztottság következményeinek kezelésére szolgáló politikai eszközök – hatalommegosztás

A politikai hatalom megosztásának változatai: területi és nem területi változatok. Konzociionális berendezkedések: a nem területi elvű hatalommegosztás példái. Nem területi elvű autonómiák: személyi, kulturális és funkcionális autonómiák. Területi elvű megoldások: autonómia és föderáció. Területi autonómiák, szimmetrikus és aszimmetrikus föderatív berendezkedések, kantonizáció. Pozitív és negatív példák.

1. Rudolph, Joseph R., Jr. – Thompson, Robert J.: „Ethnoterritorial Movements and the Policy Process: Accommodating Nationalist Demands in the Developed World”,

- Comparative Politics*, Vol. 17, No. 3, 1985, pp. 291-311;
2. Benedikter, Thomas (ed.): *Solving Ethnic Conflict through Self-Government. A Short Guide to Autonomy in South Asia and Europe*, Bolzano: EURAC, 2009;
3. Lijphart, Arend: "Constitutional design for divided societies", in: Lijphart, Arend: *Thinking about Democracy. Power sharing and majority rule in theory and practice*, London–New York: Routledge, 2008, pp. 75-88.

12. A demokrácia és a jó kormányzás esélyei a kulturálisan megosztott társadalmakban

A demokrácia meghatározásával kapcsolatos nehézségek. A demokráciaelmélet dilemmái a „demokratizálódás harmadik hullámának” a kontextusában. A demokrácia kritikája. A demokrácia mérésének problémái. A demokrácia-indexek és az etnikai frakcionalizáció közötti összefüggés. A demokratizálódási folyamat kihívásai a kulturálisan megosztott társadalmakban. Az etnikai tényező szerepe a posztkommunista társadalmak demokratizálódásában. A liberális demokrácia alternatívái: etnikai demokrácia, konzociációs demokrácia, multikulturális demokrácia, asszociációs demokrácia. A kulturális megosztottság kezelésére alkalmas eszközök egyidejű használata. A jó kormányzás fogalma. A jó kormányzás feltételei a kulturálisan megosztott társadalmakban.

1. Salat Levente: *Kulturális megosztottság és demokrácia. A normatív és empirikus politikatudomány érvei a közösségi autonómia kérdésében*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011, pp. 100-123.
2. Norris, Pippa: „Stable Democracy and Good Governance in Divided Societies. Do Powersharing Institutions Work?” In: *Faculty Research Working Paper Series*, Harvard University, JFK School of Government February 2005;
3. European Commission: *Handbook on Promoting Good Governance in EC Development and Co-operation*, Brussels, 2006 (draft).

13. A kulturális megosztottság kezelése a világ országaiban

A kulturális megosztottság politikai következményeinek a kezelése a világ 36 országában: a kulturális másság elismerésének a módzatai; a kulturális megosztottság fenntartására és védelmére használt politikai és intézményes eszközök. Esettanulmányok: Dél-Afrika alkotmánya (1994). A Dayton-i Egyezmény (1995). Az észak-írországi „Good Friday Agreement” (1998). Az Ohrid-i Egyezmény (2001). A koszovói helyzet rendezésével kapcsolatos Ahtisaari-terv (2007).

1. Khaminwa, Angela – Grino, Laia – Sadeghi, Sabrina: *Insiders and Outsiders: A Review of Policies that Recognize Diversity and Promote Inclusion and Coexistence*, Coexistence International, 2006.

14. Összegezés

Összefoglaló és a kurzust értékelő beszélgetés.

II. SZEMINÁRIUM:

A szemináriumok keretében a kurzus által bevezetett fogalmak elmélyítésére és továbbgondolására nyílik lehetőség a szeminárium-vezető által irányított viták, beszélgetések során. A vitára bocsátott kérdések az erdélyi magyar kisebbség időszerű problémáinak a nézőpontjából világítják meg az etnopolitika fontosabb elméleti vonatkozásait. Tárgyaljuk továbbá az etnopolitikai együttműködés azon eseteit – főleg nemzetközi példákat, megoldásokat –, melyek relevánsak lehetnek az erdélyi magyarság szempontjából. Mivel egy rendkívül dinamikus fejlődő tudományágról van szó, a kutatások eredményeképpen több adatbázis áll rendelkezésünkre: a szemináriumok folyamán ezekbe is betekintést nyerhetnek a hallgatók.

Szemináriumi tematika:

1. Stefan Wolff előadása az etnikai konfliktusok és polgárháborúk trendjeiről:

Film: http://www.ted.com/talks/stefan_wolff_the_path_to_ending_ethnic_conflicts.html

Az adatbázisok, kutatóintézetek bemutatása:

Arbeitsgemeinschaft Kriegsursachenforschung (AKUF) – <http://www3.wiso.uni-hamburg.de/fachbereiche/sozialwissenschaften/forschung/akuf/akuf>

Conflict Simulation Model (KOSIMO) és Conflict Barometer – <http://www.hiik.de/en/>

Ethnic Power Relations Dataset – <http://www.epr.ucla.edu/>

Ethnologue – Language of the world: <http://www.ethnologue.com/>

Geographical Research on War (ETH Zürich) <https://growup.ethz.ch/>

Minorities at Risk – Center for International Development and Conflict Management (Maryland-i Egyetem): <https://cidcm.umd.edu/>

The Correlates of War – <http://www.correlatesofwar.org>

The Religion and State Project – <http://www.thearda.com/ras/>

Uppsala Conflict Data Program – <http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/>

2. Beszélgetés: A román–magyar, magyar–magyar kapcsolatok az elmúlt 25 év tükrében. Főbb események és ezek értelmezése. Kilátások.

Ruxandra Ivan: *Relațiile dintre România și Ungaria, 1990–2006*, in Iulia Motoc és Șerban Filip Cioculescu (szerk.) *Manual de analiză a politicii externe*. Iași, Polirom, 2010, 394–417

Salat Levente: *Román–magyar kapcsolatok*. In BUKSZ, Vol. 21, 2009. 4: 347–352. p. <http://buksz.c3.hu/0904/08prob.salat.pdf>

Salat Levente: *A Rapprochement without Reconciliation: Romanian–Hungarian Relations in the Post-Communist Era*, in Blomqvist, Anders – Iordachi, Constantin – Trencsenyi, Balázs (szerk.): *Hungary and Romania beyond National Narratives: Comparisons and Entanglements*. Oxford: Peter Lang AG, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2013), 655–690.

Bárdi Nándor: *Magyarország és a kisebbségi magyar közösségek 1989 után*.

Metszetek, 2013/2-3 szám, 40-79. p.

http://metszetek.unideb.hu/files/03_bardi_nandor_0.pdf

Horváth István: *Facilitating Conflict Transformation: Implementation of the Recommendations of the OSCE High Commissioner on National Minorities to Romania, 1993-2001*. Hamburg, CORE Working Paper 8, 1. fejezet, 20-57. p. http://ifsh.de/file-CORE/documents/34_CORE_Working_Paper_8.pdf

3. Beszélgetés: Kettős viszonyrendszerben: az erdélyi magyarok romániai és magyarországi politikai közösségben (is)?

Kiss Tamás – Barna Gergő: *Erdélyi magyarok a magyarországi és a romániai politikai térben.* Műhelytanulmányok a romániai kisebbségekről, 50 szám. Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár, 2013.

<http://www.ispmn.gov.ro/uploads/WP50%2009-10%20jav.pdf>

4. Vita: Román-magyar viszony: lehet-e a romániai magyarságot a román politikai közösség részének tekinteni?

Salat Levente: *A politikai közösség kérdése a többség-kisebbség viszonyának nézőpontjából.* Magyar Kisebbség, Új sorozat, XVI. évfolyam, 2011/3-4 szám, 159-190. p.

5. A romániai kisebbségpolitikai rezsim

Salat Levente – Novák Csaba Zoltán: Ethnicity, Nationalism, and the Minority Regime, in Lavinia Stan és Diane Vance (szerk.): *Post-Communist Romania at Twenty-Five: Linking Past, Present, and Future*, Lanham, Maryland: Lexington Books, 2015, 63-85.

6. Csoportmunka: Romániai magyar kisebbség etnopolitikai problémáinak leltára, fontossági sorrendjének megállapítása. Megoldási alternatívák a Romániai magyar kisebbség etnopolitikai problémáira.

7. Az erdélyi magyarokat érintő társadalmi és politikai folyamatok – helyzetjelentés

Kiss Tamás: *Marginalizáció, etnikai párhuzamosság és aszimmetrikus akkomodáció. Az erdélyi magyar közösséget érintő társadalmi és politikai folyamatok.* Magyar Kisebbség, 2015/1-2. szám, 30-64. p.

http://magyarkisebbsseg.ro/pdf/2015_1_2/003Kiss%20Tamas.pdf

+++++

8. Nyelvhasználat és kisebbségi nyelvi jogok

Horváth István: Románia: A kisebbségi nyelvi jogok és intézményes érvényesülésük. In Eplényi Kata és Kántor Zoltán (szerk.) *Térvesztés és határtalanítás. A magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai.* Nemzetpolitikai Kutatóintézet – Lucidus Kiadó, Budapest, 2012, 172-198. p.

9. Az erdélyi magyarok választói magatartása

Kiss Tamás: *Mi van az etnikai szavazat mögött? Az erdélyi magyarok választói magatartását meghatározó tényezők.* Pro Minoritate, 2014/Ősz, 3-39. p.

<http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2014/ProMino-1403-01-kiss.pdf>

10. Az RMDSZ és az erdélyi magyarság

Kiss Tamás – Barna Gergő – Székely István Gergő: *A társadalomépítéstől a klientúra-építésig. Az RMDSZ és a magyar választók közötti kapcsolódás átalakulása.* Magyar Kisebbség, Új sorozat, XVIII. évfolyam, 2013/2 szám, 7-40. p.
http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/pdf/2013_2_001Kiss-Barna-Szekely.pdf

Salat Levente: *Az RMDSZ 25 éve - a célok tükrében.* Magyar Kisebbség, Új sorozat, XX. évfolyam, 2015/1-2. szám, 9-29. p.
http://magyarkisebbsseg.ro/pdf/2015_1_2/002Salat%20Levente.pdf

11. Kettős állampolgárság és a könnyített honosítási eljárás: lehetőségek és következmények

Kiss Tamás: *Nemzetdiskurzusok hálójában. Az állampolgárság-politika, mint a magyar nemzetre vonatkozó klasszifikációs küzdelem epizódja és eszköze.* Magyar Kisebbség. Új sorozat, XVIII. évfolyam, 2013/3-4 (69-70.) szám, 7-95. p.

12. Vita: Erdélyi magyar politikai pluralizmus. Önkormányzati és parlamenti választások 2016: a magyar képviselő kérdés.

2016-ban önkormányzati és parlamenti választásokat tartottak Romániában. A szeminárium keretén belül a hallgatókkal értékeljük a választások eredményeit, főleg a magyar képviselőre nézve.

Illyés Gergely: *Helyhatósági választások Romániában – Mire elég a baloldal győzelme?* Kisebbségi Szemle, 2016/2, 77-103.

http://bgazrt.hu/dbfiles/blog_files/5/0000014685/kisebbségi_szemle_II_illyes.pdf

Transindex - *Választási kerekasztal I-II, (2016 december):*

<http://itthon.transindex.ro/?cikk=26365>, <http://itthon.transindex.ro/?cikk=26368>

13. Kiselőadások: Autonómia és autonómiaformák. Milyen autonómiaformák célszerűek az erdélyi magyarság számára? Székelyföld jövőbeli közjogi státuszának rendezése.

Thomas Benedikter: *Territorial autonomy as a means of minority protection and conflict solution in the European experience – An overview and schematic comparison.*
<http://www.gfbv.it/3dossier/eu-min/autonomy.html>

Thomas Benedikter (ed): *Solving Ethnic Conflict through Self-Government. A Short Guide to Autonomy in Europe and South-Asia.* Eurac, 2009.

Bognár Zoltán: Romániai magyar autonómia koncepciók. Az 1989 és 2006 között kidolgozott törvénytervezetek, in Törzsök Erika (szerk.): *Autonómia, liberalizmus, szociáldemokrácia.* Budapest: Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, 2006, 85–117.

Borbély Tamás (szerk.): *Van-e élet az autonómia után.* Koinónia, Kolozsvár, 2014.

FILM: A félév folyamán 1-2 alkalommal etnopolitikai témájú filmet fogunk nézni (a lenti lista csak tájékoztató jellegű, lehet újabb javaslatokat tenni):

Az utolsó skót király (2006)
Hotel Ruanda (2004)
Invictus – A legyőzhetetlen (2009)
Szomszédaink – Románia (2013)
A komornyik (Lee Daniels' The Butler, 2013)

Szervezési kérdések:

A szemináriumon való részvétel feltétele a szövegek elolvasása és egy kivonat elkészítése (max.1 oldal). A félév elején mindenki kiválaszt két szöveget a szemináriumi tematikából, az olvasmány alapján pedig 10-15 percen ismerteti annak legfontosabb megállapításait, következtetéseit és 2-3 vitaindító kérdést fogalmaz meg, aminek alapján elindul a beszélgetés. Az órákon való aktív részvétel elvárt!

A szemináriumvezető a félév során 3-4 alkalommal ellenőrzi, hogy minden hallgató elolvasta-e a kötelező olvasmányokat. A számonkérés 1-2 rövid, átfogó kérdés lényegre törő megválaszolásából áll, amely beleszámít a félévi tevékenységbe.

A szemináriumi tevékenység értékelése:

Szemináriumi feladatok: 3 pont;
Félévi tevékenység és aktív részvétel: 2 pont.

Szemináriumi feladatok:

1. **Házi feladat:** Válasszanak ki a CIDCM International Crisis Behavior Project (<http://www.icb.umd.edu/dataviewer/>) adatbázisából egy 1989 után lejátszódó konfliktust, melyben releváns az etnicitás – **1 pont**.
 - Mi az oka az adott kisebbség mobilizációjának, illetve miért lázadt az többséget képviselő államhatalom ellen?
 - Értékeljék a megszületett megállapodásokat, egyezményeket, megoldásokat, melyek megteremtették a közösségek egymás mellett élés alternatíváit. Milyen más megoldásokat tudnának elképzelni és miért?

Ajánlott terjedelem: 3 oldal (12 TNR, 1,5 sorköz).

2. **Házi dolgozat:** Etnopolitikai szempontból sikeresnek tekinthető-e a romániai magyar politikai képviselet? – **2 pont**.

Ajánlott terjedelem: 5-6 oldal (12 TNR, 1,5 sorköz).

Leadási határidő június 1.

III. ÉRTÉKELÉS:

Osztályzat: Szemináriumi **tevékenység** (50%) + szóbeli **vizsga** (50%) = 10

A vizsgára való jelentkezés feltételei:

- Részvétel a **szemináriumok** és a **kurzusok** legalább 75%-án. A hiányzások

pótfeladatok elvégzésével válthatók ki, erről az oktatókkal kell egyeztetni.

- Minimum 2,5 pontot érő szemináriumi tevékenység.

A plágium, vagy az akadémiai tisztesség normáit sértő bármilyen más eljárás büntetést von maga után. A kar plágiummal kapcsolatos politikája a

http://www.polito.ubbcluj.ro/polito/documente/reguli_plagiat.pdf internet-címen.